

Спілка молодих орнітологів України: перші кроки та перспективи

10 жовтня 1992 р. під час роботи II школи-семінару молодих орнітологів України, яка проходила на базі біолого-географічного стаціонару Львівського університету на Шенських озерах, було створено Спілку молодих орнітологів України. У роботі семінару брали участь 46 представників з II областей. Головою координаційної ради спілки обрано наукового співробітника Київського університету Віталія Грищенка, секретарем - студента Львівського університету Миколу Прушинського.

Мета створення спілки - об'єднання молодих орнітологів, координація їх роботи, навчання та інформація. На адреси членів будуть висилатися інформаційні листи з повідомленнями про вихід орнітологічної літератури, проведення нарад і конференцій, про наукові програми, у роботі за якими можна взяти участь. На другу половину 1993 р. планується проведення конференції молодих орнітологів України, провдитимуться також тематичні школи-семінари.

Членами спілки можуть стати як професійні орнітологи, так і аматори. Орієнтовний вік - до 35 років, але при бажанні вступити до спілки роки ні для кого не будуть обмеженням. Особливо це стосується орнітологів-аматорів. Спілка не є якимось структурним підрозділом Українського орнітологічного товариства АН України, до неї можуть входити як члени, так і не члени товариства. Для вступу досить написати про це в секретаріат і повідомити свою адресу для контактів.

Створиться картотека членів Спілки молодих орнітологів. Тому просимо всіх бажаючих співпрацювати вступитися. Перекажіть наведену інформацію знайомим, або надішліть адреси зацікавлених осіб. Чекаємо також Ваших пропозицій по структурі і подальшій роботі спілки. Адреса секретаріату: 290008, м. Львів, вул. Театральна, 18, Природознавчий музей, лабораторія орнітології, СМОУ.

В.М.ГРИЩЕНКО

х х х

Третье совещание по экологии врановых птиц

24-26 сентября 1992 г. на базе Кисловодской станции кннатов состоялось третье совещание орнитологов стран СНГ по экологии врановых птиц. В его работе приняли участие 32 человека: представители Беларуси, России, Узбекистана и Украины, в т.ч. профессоров, докторов биологических наук - 3, доцентов, кандидатов наук - 18, научных сотрудников, ассистентов, работников станции кннатов, региональных комитетов по охране природы - 11.

На совещании было заслушано и обсуждалось 28 докладов и сообщений, опубликован сборник материалов, включающий тезисы 84 докладов, принят итоговый документ. Был организован "круглый стол" по проблемам экологического образования для учителей биологии и географии г. Кисловодска. Среди участников совещания распространена литература по экологии и охране природы, изданная Ставропольским педагогическим институтом.

Совещание отметило успешную работу бюро Рабочей группы по координации исследований экологии вороньих птиц. Со времени создания Рабочей группы по изучению вороньих птиц при Центральном Совете Орнитологического общества прошло десять лет. За это время состоялось пять заседаний бюро, проведено два совещания /Москва, 1984; Липецк, 1988/ и настоящее является третьим /Кисловодск, 1992/. Большое значение для объединения усилий орнитологов, координации совместных исследований имели публикации информационных материалов о Рабочей группе по изучению вороньих птиц и ее ближайших задачах /Липецк, 1988, 1990/.

За десятилетний период наиболее эффективными были исследования, направляемые инициативными и признанными лидерами по опубликованным методикам и согласованным программам. Они активно поддерживаются широко кругом специалистов и любителей-энтузиастов, оказывают благоприятное влияние на формирование интересов у молодых специалистов, студентов и школьников, они могут послужить основой для формирования новых научных направлений.

Так, согласованные наблюдения по единым предварительно обсужденным методикам позволили получить сопоставимые данные по размножению грача в разных частях ареала. Некоторые из этих материалов опубликованы в тезисах совещания Дураков и др. /и сборнике трудов Пермского пединститута "Гнездовая жизнь птиц" /Пермь, 1992/. Эти и другие материалы предполагается использовать при подготовке монографии по грачу /проект 86 Международной биологической программы "Человек и биосфера" - "Вид в ареале"/.

Весьма эффективны исследования по динамике численности вороньих в антропогенных ландшафтах, заложенные основу их мониторинга /Сердобряков и др., Сарычев, Белоусов, Ескрасов и мн. др./.

Несомненная значимость такого мониторинга для составления практических рекомендаций.

Получены новые данные по размещению и численности вороньих у северных и восточных границ ареалов. Они позволяют уточнить современные причины их интенсивного распространения /Бабенко, Морозов и др./.

Высокого уровня обобщения достигли исследования высшей нервной деятельности вороньих, становления их поведения в онтогенезе в связи с формированием структур головного мозга /Зорина, Голубева, Барсова, Гершнева и др./.

Оригинальные методики, используемые авторами, тщательно выполненные и изученные препараты, корректная обработка полученных материалов, соответствуют современным научным подходам.

Новые данные получены по сезонным миграциям различных популяций вороньих птиц. Они требуют обобщения, современной интерпретации /Марголин и др./.

В самостоятельное научное направление оформляются фенетические исследования /Климов и др./.

Они перспективны, открывают дополнительные возможности для анализа различных популяций птиц.

Особо следует отметить исследования последствий для популяций вороньих радиоактивного загрязнения среды в результате аварии на Чернобыльской АЭС, проведенные одновременно специалистами из России /Бабенко, Фадеева, Миллер/, Украины /Габер и Галинская/ и Беларуси /Кусенков и Ранько/.

Целесообразно продолжение исследований по сравнительной экологии различных популяций и видов птиц, представляющих особый интерес в зонах контакта и интерградации близкородственных форм.

В.М. КОНСТАНТИНОВ

Моніторинг за популяціями білого і чорного лелек на території України

Ефективна охорона будь-якого виду неможлива без постійного контролю за станом його популяції. Для лелек такий контроль у нас відсутній. Обліки, що проводяться раз у кілька років, не можуть дати повної інформації. Чисельність коливається у значних межах, і оцінити її динаміку таким чином важко. До того ж обліки досі проводилися не за міжнародною методикою, і отримані дані важко порівнювати з результатами обліків у інших країнах. Щорічні обліки в Україні практично не реальні через малу кількість орнітологів, як професійних, так і аматорів, які б займалися цією роботою.

Більш ефективний у наших умовах інший шлях – щорічний збір інформації на постійних контрольних ділянках. З 1992 р. Українська робоча група по лелеках і Спілка молодих орнітологів України почали роботу за цією програмою. Усіх бажаючих співпрацювати просимо звертатися за адресою: 258300, Черкаська обл., м. Канів, Канівський заповідник, Грищенку В.М.

Мережа таких контрольних ділянок дасть змогу отримувати репрезентативні дані і оцінювати стан популяції в цілому. Оптимальний їх розмір – кілька населених пунктів і місцевість між ними. Усі гнізда на території оглядаються 2-3 рази на проміжні гніздові сезони. Потрібна інформація: кількість заселених гнізд та результати гніздування в кожному з них. З цього вираховується густина населення та успішність розмноження за кожен рік. Динаміка середніх показників і дасть змогу оцінити картину в цілому.

За результатами спостережень кожен рік буде випадати бюлетень оперативної інформації і розсилатися учасникам програми. Проводити спостереження можуть як окремі орнітологи і любителі природи, так і викладачі вузів із студентами та вчителі з юнтатами.

В.М.ГРИШЕНКО

Про програму моніторингу за хижими птахами і совами Європи

Роботу за цією програмою організували зоологи університету ім. Мартіна Лютера в м.Галле /Східна Німеччина/ під керівництвом професора Міхаеля Штуббе. На постійних контрольних ділянках проводиться щорічний збір даних по густоті населення та успішності розмноження всіх або лише частини видів денних хижаків та сов. За результатами спостережень заповнюється анкета і до кінця жовтня висилається в Галле. З 1993 р. інструкції по заповненню цих анкет будуть висилатися російською мовою. За отриманими даними випадає щорічне зведення, яке висилається всім учасникам робіт по програмі. Адреса:

Martin-Luther-Universität, Institut für Zoologie, Domplatz 4,
Postfach, D (0)-4010 Halle, Deutschland.

Консультації можна отримати також за адресою: 258300, Черкаська обл., м.Канів, Канівський заповідник, Грищенку В.М.

В.М.ГРИШЕНКО

П'ятий міжнародний облік чисельності білого лелеки

Міжнародні обліки білого лелеки вже стали традиційними. Останнім часом вони проводяться раз у 10 років. Наступний проходиме у 1994 р. Ї ще рік на підготовку до нього та збір попередньої інформації. За цей час можна встановити контакти з ентузіастами серед місцевого населення, взяти на облік хоча б частину гнізд. Тоді наступного року легше буде проводити роботу. Ефективність проведення міжнародного обліку на території України залежить певною мірою від кожного з нас.

В.М.ГРИШЕНКО

Облік оляпки в Українських Карпатах

У 1993 р. планується проведення вивчення чисельності, поширення, біотопічного розподілу та деяких особливостей екології оляпки на території України. Спеціалістам-орнітологам та аматорам, учням шкіл, працівникам лісництв, багатьом любителям природи надсилатимуться анкети, де буде вказано які саме дослідження, в якому об'ємі і коли необхідно здійснити. Одночасно, всі бажаючі можуть надсилати найрізноманітніші відомості по біології оляпки, в т.ч. і за минулі роки, за нижче вказаною адресою. В кінцевому підсумку отримані матеріали, після відповідного опрацювання, плануються опублікувати із збереженням авторства зацікавлених спеціалістів, які надіслали достатньо об'ємі спостереження. З приводу отримання анкет необхідно звертатися за адресою: 295800, Закарпатська обл., м.Рахів, а/с 8, Годованцю Богдану Косиповичу.

Б.Й.ГОДОВАНЕЦЬ, І.В.СКІЛЬСЬКИЙ, В.В.БУЧКО

В научно-производственном экологическом центре "БЕРАС-ЭКО" депонированы следующие работы:

- Иванютенко А.Н. и др. Закономерности современного распределения и динамика численности глухаря и тетерева в Белоруссии. * 113.
 Гричик В.З., Тишечкин А.К. Новые сведения о некоторых редких и малозученных видах птиц верховья реки Щара /Брестская область/. *120.
 Тишечкин А.К., Козулин А.В. Материалы о некоторых видах птиц бассейна р. Ствига. * 121.
 Ивановский В.В. Современный статус дербаника в Северной Белоруссии. * 122.
 Ивановский В.В. Пустельга на Витебщине: экология размножения и репродуктивные показатели. * 123.
 Ивановский В.В. Материалы к гнездовой экологии чеглока в Северной Белоруссии. * 124.
 Козулин А.В., Павлович Т.Е. О причинах гибели лебедя-шипуна на зимовках в Белоруссии. * 125.
 Демичик В.Т. Поселение бородачой неясыти в искусственных гнездах в Белоруссии. * 127.
 Черкас Н.Д. Встречи короткозвостого поморника в Белоруссии. *128.

Никифоров М.Е., Гнездовая экспансия большого баклана в совместной колонии с серой цаплей. * 129.

Ставровский К.Д. Новая гнездовая находка серебристой чайки в Белоруссии. * 130.

Никифоров М.Е., Лычковский Б.Д. Новые встречи краснозобой казарки в Белоруссии. * 131.

Бышев И.И. Зимние встречи беркута в Березинском заповеднике. * 132.

Кляров Л.П. О гнездовании кобчика в Минской области. * 133.

Крко В.В., Лучиц В.Н. О гнездовании филина в гнезде белого аиста. * 134.

Бышев И.И. Новые сведения о трехпалом дятле в Березинском заповеднике. * 135.

Гричик В.В., Сухов Г.Н. Залет египетской цапли в Белоруссию. * 135.

Ставровский К.Д. Находки гнезд зеленой пеночки в Березинском заповеднике. * 136.

Шокало С.И., Шокало Б.И. О находке гибрида черноголового щегла и коноплянки. * 137.

Деминчик В.Т. Возможности и некоторые результаты использования данных по питанию сов в оценке видового разнообразия мелких млекопитающих. * 139.

Скильский И.В. и др. Использование сорокой деревьев и кустов для постройки гнезд на крайнем западе Украины. * 152.

Скильский И.В., Голованец В.И. Некоторые аспекты размножения ушастой совы в Черновицкой области. * 153.

Серебряков В.Я. и др. Размещение и численность колоний грача на Украине по данным анкетного учета в 1984 г. Западная Украина. * 154.

Скильский И.В. Фауна и население зимующих вылов птиц улиц и парков г.Черновцы. * 155.

Скильский И.В. О коллекции тушек птиц кафедры зоологии и биологии Черновицкого госуниверситета добытых на Буковине. * 159.

Скильский И.В. и др. Каталог орнитологических наблюдений с территории Черновицкой области. Сообщение I. * 160.

Указанные работы можно заказать по адресу: Беларусь, 220072, Минск, ул. Ф.Скорины, 1, ком. ЗО1, НПЦ "Верас-Эко", Рыжевичу К.К. Стоимость копии одной страницы депонированной статьи - до 3 руб. /по состоянию на конец 1992 г./.

* * *

Желающие изучать кукушек могут обратиться к БАЛАЦКОВУ Николаю Николаевичу по адресу: Россия, 630129, г.Новосибирск-129, ул. Кочубя, 5/80.

* * *

Очередное, четвертое совещание по экологии врановых птиц планируется провести в 1996 г. на базе Ларьковского педагогического института, а заседание бюро Рабочей группы осенью 1993 г. /или 1994 г./ на базе кафедры зоологии Псковского пединститута. Информация заинтересованным лицам будет направлена заблаговременно.

* * *

Сборник материалов III совещания по враковым птицам из-за большой цены за пересылку наложенным платежом распространяться не будет. Вопросы о возможности получения этого сборника нужно адресовать Александру Николаевичу ХОХЛОВУ: Россия, 355042, г.Ставрополь, ул. 50-лет ВЛКСМ, д. 51/4, кв. 13.

ж ж ж

Высылаются наложенным платежом:

Русский орнитологический журнал. 1992. Т.1, вып. 1.

Птицы СССР /библиографический указатель/. 1992.

Эколого-популяционные исследования птиц /труды Зоологического института/. 1991. Т.231.

Вопросы экологии популяции птиц /труды Зоологического института/. 1992. Т.247.

Заказы направляйте по адресу: Россия, 199034, г.Санкт-Петербург, Университетская наб., 1, Зоологический институт РАН, отд. орнитологии, А.П.Шаповалу.

х ж ж

Новий орнітологічний журнал

ORNIS HUNGARICA

Editor: Csaba Moskát

Hungarian Natural History Museum, Budapest, Baross u. 13, H-1088, Hungary /1/ 113-0035

Видається з 1991 року. Публікує статті, короткі повідомлення і рецензії на книги по орнітології, що стосуються Центральної і Східної Європи, а також інших регіонів. Тематика наукових публікацій не обмежена, хоча перевага надається екології, поведінки і фауністиці.

Рукописи /на англійській мові/ надсилаються головному редактору.

